

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра інноваційної діяльності в АПК

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

директор ННІ ПО

Кулаєць М.М.

“ ____ ” ____ 2015 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри інноваційної діяльності в АПК

Протокол №10 від «17» червня 2015 р.

Завідувач кафедри

Витвицька О.Д.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІННОВАЦІЙНА ПРИРОДООХОРОННА ДІЯЛЬНІСТЬ

напрямок підготовки 6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та
збалансоване природокористування»

спеціальність

спеціалізація

ННІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Розробники: д.пед.н., професор Демешкант Н.А., к.е.н., доцент В.А. Скрипниченко
(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2015 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Інноваційна природоохоронна діяльність

(назва)

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Освітньо-кваліфікаційний рівень	Бакалавр	
Напрямок підготовки	6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування»	
Спеціальність		
Спеціалізація		
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова / вибіркова	
Загальна кількість годин	144	
Кількість кредитів ECTS	2	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)		
Форма контролю	Екзамен	залік
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	I	
Семестр	7	
Лекційні заняття	15 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	15 год.	год.
Лабораторні заняття	год.	год.
Самостійна робота	33 год.	год.
Індивідуальні завдання	год.	год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	2 год.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: поглиблення теоретико-методологічних засад раціонального використання природних ресурсів, оптимізація економічних, соціальних і екологічних складових природокористування, визначення та обґрунтування системи заходів щодо підвищення економічної ефективності використання та відтворення природоресурсного потенціалу шляхом формування ефективної моделі регулювання інвестиційних та інноваційних чинників в природоохоронній діяльності.

Завдання:

- сформувати у майбутніх спеціалістів чітке уявлення про інноваційні підходи до вирішення основних екологічних проблем сучасності, розуміння значення інноваційних природоохоронних проектів та принципів їх створення.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- теоретико-методологічні засади сутності екологічних ресурсів і послуг як категорії ринку;
- нові теоретичні підходи до формування інноваційного розвитку природокористування;
- сучасний стан та методи регулювання природоохоронної діяльності;
- закономірності, тенденції і особливості державного регулювання природоохоронної діяльності;
- нормативно-правове та управлінське забезпечення природокористування.

вміти:

- використовувати принципи, форми та методи управління раціонального природокористування.
- виявити закономірності, тенденції і особливості державного регулювання природоохоронної діяльності;
- обґрунтувати пропозиції щодо вдосконалення нормативно-правового та управлінського забезпечення природокористування;
- сформулювати процедуру екологічного аудиту і менеджменту при оцінці інвестиційних проектів;
- розробити рекомендації та пропозиції щодо вдосконалення системи залучення інвестицій в природоохоронну діяльність для забезпечення її інноваційного розвитку;
- проаналізувати сучасний стан та методи регулювання природоохоронної діяльності;
- формувати та коригувати професійну культуру;
- самостійно працювати над вдосконаленням свого професійного рівня.

Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної (заочної) форми навчання;
- скороченого терміну денної (заочної) форми навчання.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Змістовий модуль 1. Інноваційна діяльність в природоохоронній галузі													
Тема 1. Інновації в галузі охорони навколишнього природного середовища	2	22	2	2			18						
Тема 2. Інновації щодо права власності на природні ресурси	2	22	2	2			18						
Тема 3. Державна підтримка інноваційної діяльності. Закон про	2	26	2	2			18						

інноваційну діяльність													
Тема 4. Організаційні структури управління інноваційною діяльністю			2	2									
Разом за змістовим модулем 1	70		8	8			54						
Змістовий модуль 2. Державне регулювання інноваційної та природоохоронної діяльності													
Тема 5. Інновації в охороні та використанні земель і вод	2	8	2	2			12						
Тема 6. Інновації в охороні та використанні надр і атмосферного повітря	2	16	2	2			14						
Тема 7. Стимулювання і фінансування інноваційної діяльності (інноваційні проекти)	2	16	2	2			14						
Тема 8. Венчурний механізм: формування і характерні особливості	2		1	1			14						
Разом за змістовим модулем 2	74		7	7			54						
Усього годин	144		15	15			38						
Курсовий проект (робота) з _____ (якщо є в робочому навчальному плані)			-	-	-		-		-	-	-		-
Усього годин													

3. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Інноваційні процеси в галузі охорони навколишнього природного середовища	2
2	Інноваційні підходи щодо права власності на природні ресурси	2
3	Приклади державної підтримки інноваційної діяльності.	2
4	Характеристика організаційних структур управління інноваційною діяльністю	2
5	Приклади інновацій в охороні та використанні земель і вод	2
6	Пропозиції інноваційних проектів щодо стимулювання і фінансування інноваційної діяльності	2
7	Формування і характерні особливості венчурного механізму	3
	Всього, год	15

5. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		

6. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОКР «Бакалавр» Напрямок 6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування»	Кафедра Інноваційної діяльності в АПК 2015-2016 навч. рік	ЗАЛКОВИЙ БІЛЕТ № 1 з дисципліни «Інноваційна природоохоронна діяльність»	Затверджую Зав. кафедри (підпис) Витвицька О.Д. 2015р.
75	Питання 1. Інвестиції за характером участі в інвестуванні розділяються на:		
A	прямі і непрямі;		
B	валові і чисті;		
C	реальні і виробничі;		
D	іноземні і приватні.		
100	Питання 2: Перший венчурний фонд створений в:		
A	1940;		
B	1961;		
C	1984;		
D	1991.		
75	Питання 3 Фінансовими називають інвестиції:		
A	які фінансуються за рахунок фінансових засобів підприємства;		
B	які використовуються для придбання акцій, облігацій та інших цінних паперів;		
C	спрямовані на вдосконалення активної частини основних фондів;		
D	вкладені в нематеріальні активи підприємства;		
E	використовують залучені кошти.		
75	Питання 4: Акти нормативно-правового або директивного характеру, які регулюють окремі аспекти інноваційної діяльності це:		
A	засоби державного регулювання інноваційної діяльності;		

	В	інструменти державного регулювання інноваційної діяльності;
	С	методи державного регулювання інноваційної діяльності;
	Д	принципи державного регулювання інноваційної діяльності.
	75	Питання 5: Позичкові джерела формування інвестиційних ресурсів - це:
	А	довгострокові кредити банку;
	В	безповоротно надані засоби на цільове інвестування;
	С	емісія акцій підприємства;
	Д	страхова сума відшкодування збитків, зумовлених утратою майна;
	Е	усі відповіді правильні.
	75	Питання 6: Період окупності інвестицій характеризує:
	А	ступінь покриття поточних зобов'язань за рахунок поточних активів ;
	В	рівень прибутковості інвестицій;
	С	термін, за який інвестиції цілком окупаються;
	Д	A+C
	Е	усі відповіді неправильні.
	75	Питання 7: Інноваційний проект - це:
	А	план довгострокових фінансових укладень;
	В	бізнес-план;
	С	програма дій з використання фінансових ресурсів;
	Д	завдання з визначеними вихідними даними і плановими результатами (цілями), що обумовлюють засіб його вирішення;
	Е	комплекс взаємопогоджених заходів, розроблених для досягнення визначених цілей протягом певного часу при встановлених ресурсних обмеженнях.
	75	Питання 8: Структура організації є ефективною, якщо вона:
	А	сприяє досягненню цілей підприємства з мінімальними небажаними результатами;
	В	допомагає менеджеру розвинути свої здібності;
	С	допомагає робітникам зробити свій внесок у досягнення цілей підприємства;
	Д	сприяє реалізації стратегічного плану боротьби з конкурентами;
	Е	відповідає світовим стандартам.
	75	Питання 9: Короткострокові інноваційні проекти - це проекти тривалістю:
	А	до 1 року;
	В	до 2 років;
	С	до 3 років;
	Д	до 4 років;
	Е	до 5 років.
	75	Питання 10: Найпоширенішими типами статутних інтеграційних об'єднань є:
	А	акціонерні товариства;
	В	холдинги;
	С	асоціації;
	Д	корпорації;
	Е	концерни
	75	Питання 11: Державна інноваційна політика - це:
	А	сукупність науково-технічних, виробничих, фінансово-збутових та інших заходів, пов'язаних з виробництвом та просуванням на ринок нової продукції;
	В	політика, яка пов'язана з вибором пріоритетів у науці та техніці;
	С	регулювання інноваційної діяльності на рівні держави.
	Д	A+B
	Е	всі відповіді вірні
	75	Питання 12: Підприємницька діяльність у сфері посередництва практично здійснюється у формі
	А	агентування;
	В	інноваційної діяльності;
	С	торгово-комерційної діяльності
	Д	аукціонної торгівлі;
	Е	біржового підприємництва
	75	Питання 13: Складова частина соціально-економічної політики, яка виражає ставлення держави

	до інноваційної діяльності, визначає цілі, напрями, форми діяльності органів державної влади у галузі науки, техніки та реалізації досягнень науки і техніки це:
75	Питання 14: Виділення певної суми грошових коштів на фінансування господарських об'єктів, видів діяльності або соціальних програм за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, а також державних позабюджетних фондів це:
75	Питання 15: Надання дозволу на проведення будь-яких видів діяльності, пов'язаних з виробництвом та наданням послуг це:
75	Питання 16: Правовідновлювальні санкції, що накладаються за земельні правопорушення – це:
A	повернення самовільно зайнятої ділянки, скасування незаконного акта з земельного питання;
B	накладення штрафу, вилучення земельної ділянки;
C	відшкодування шкоди;
D	A+B+C;
E	немає правильної відповіді.
100	Питання 17: Стимулююча функція правової охорони земель полягає в:
A	встановленні правил раціонального використання земельних ресурсів;
B	запровадженні економічних стимулів раціонального використання та охорони земельних ресурсів;
C	здійсненні відповідними органами державної влади та місцевого самоврядування державного контролю за використанням та охороною земель;
D	встановленні санкцій за порушення правил раціонального використання охорони земель та їх застосуванні до порушників земельного законодавства;
E	A+B+C+D.
75	Питання 18: Земля виконує функції:
A	економічну;
B	екологічну;
C	соціальну;
D	правову;
E	A+B+C.
75	Питання 19: До функцій державного управління землями належать:
A	землеустрій;
B	ведення державного земельного кадастру;
C	проектування і будівництво;
D	моніторинг.
75	Питання 20: Метою права загального природокористування є:
A	задоволення життєво необхідних потреб;
B	отримання прибутку;
C	A+B;
D	немає правильної відповіді.
75	Питання 21: Право власності на природні ресурси — це:
A	сукупність юридичних заходів, що спрямовані на припинення порушення таких прав, усунення перепон у їх реалізації, відновлення порушених прав;
B	інститут екологічного права, нормами якого регулюються суспільні відносини належності природних об'єктів визначеним законом видам суб'єктів цього права;
C	це права на будь-яку інформацію про стан навколишнього природного середовища в письмовій, аудіовізуальній, електронній чи іншій матеріальній формі про події, явища, матеріали, факти, процеси і окремих осіб у сфері використання, відтворення та охорони природних ресурсів, природних компонентів та ландшафтів, охорони довкілля та забезпечення екологічної безпеки;
D	всі вищеперераховані варіанти відповідей;
E	немає правильної відповіді.
75	Питання 22: Світовий досвід свідчить, що економічна і юридична інфраструктура країн з

	ринковою економікою базується на формі власності:
A	Публічний;
B	Приватний;
C	Орендний;
D	A+B;
E	A+C.

75	Питання 23: Основним завданням суспільної (публічної) власності на природні ресурси є:
A	забезпечення та обслуговування екологічних та інших інтересів суспільства в цілому чи окремих його частин - територіальних громад;
B	забезпечення та обслуговування інтересів громадян та недержавних (некомунальних) юридичних осіб;
C	A+B;
D	немає правильної відповіді.

75	Питання 24: Право державної власності на землю згідно зі ст. 84 Земельного кодексу набувається і реалізується державою в особі:
A	Кабінету Міністрів України;
B	Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій;
C	A+B;
D	немає правильної відповіді.

100	Питання 25: Теоретичною основою здійснення земельної реформи стала концепція плюралізму форм власності на землю. Основними постулатами цієї концепції є:
A	демонополізація земельної власності з позбавленням держави статусу виключного власника землі;
B	введення в земельне законодавство інституту права приватної власності на землю, перш за все сільськогосподарського призначення;
C	надання селянинові - виробникові сільськогосподарської продукції статусу господаря землі та інших засобі аграрного виробництва через надання йому прав власності на землю та інші засоби виробництва;
D	A+B;
E	A+B+C.

75	Питання 26: Суб'єктами права комунальної власності на землю та інші природні ресурси є:
A	територіальні громади сіл;
B	територіальні громади селищ;
C	територіальні громади міст;
D	A+B+C;
E	A+C.

100	Питання 27: Компенсаційні санкції, що накладаються за земельні правопорушення – це:
A	повернення самовільно зайнятої ділянки, скасування незаконного акта з земельного питання;
B	накладення штрафу, вилучення земельної ділянки;
C	відшкодування шкоди;
D	A+B+C;
E	немає правильної відповіді.

75	Питання 28: Санкції, що накладаються за земельні правопорушення, поділяються на:
A	каральні, правовідновлювальні, штрафні;
B	штрафні, компенсаційні, адміністративні;
C	каральні, правовідновлювальні, компенсаційні;
D	немає правильної відповіді.

75	Питання 29: Кримінальна відповідальність настає за такі протиправні порушення земельного законодавства, як:
A	винні недоліки і недбалість у використанні й охороні земель;
B	порушення земельного законодавства, пов'язаного із заподіянням шкоди землям, що охороняються законом, правам і інтересам

	власників землі, землекористувачів, у тому числі орендарів, незалежно від притягнення винних до інших видів правової відповідальності;
C	вчинення дій, що зазіхають на встановлений земельний правопорядок і становлять суспільну небезпеку
D	тимчасове зайняття с.-г. угідь;
E	неодержання доходів за час тимчасового невикористання земельної ділянки.

75	Питання 30: Адміністративна відповідальність настає за такі протиправні порушення земельного законодавства:
A	недоліки і недбалість у використанні й охороні земель;
B	порушення земельного законодавства, пов'язаного із заподіянням шкоди землям, що охороняються законом, правам і інтересам власників землі, землекористувачів, у тому числі орендарів, незалежно від притягнення винних до інших видів правової відповідальності;
C	вчинення дій, що зазіхають на встановлений земельний правопорядок і становлять суспільну небезпеку;
D	A+B+C;
E	немає правильної відповіді.

7. Методи навчання.

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції проблемного характеру, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, кейс-метод, презентації, метод проектної роботи.

Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не тільки методикою і технікою викладання, але й високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у: високій мотивації студентів; закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні самосвідомості студентів; формуванні здатності приймати самостійні рішення; формуванні здатності до ухвалення колективних рішень; формуванні здатності до соціальної інтеграції; набуття навичок вирішення конфліктів; розвитку здатності до знаходження компромісів.

Лекції проблемного характеру – один із найважливіших елементів проблемного навчання студентів. Вони передбачають поряд із розглядом основного лекційного матеріалу встановлення та розгляд кола проблемних питань дискусійного характеру, які недостатньо розроблені в науці й мають актуальне значення для теорії та практики. Лекції проблемного характеру відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладається. Вони сприяють формуванню у студентів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм пізнавальні навички. Студенти стають учасниками наукового пошуку та вирішення проблемних ситуацій.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Вони проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження. Міні-лекції відрізняються від повноформатних лекцій значно меншою тривалістю. Зазвичай міні-лекції тривають не більше 10 – 15 хвилин і використовуються для того, щоб стисло донести нову інформацію до всіх слухачів. Міні-лекції часто застосовуються як частини цілісної теми, яку бажано викладати повноформатною лекцією, щоб не втомлювати аудиторію. Тоді інформація надається по черзі кількома окремими сегментами, між якими застосовуються інші форми й методи навчання.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди та переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх.

Робота в малих групах дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Мозкові атаки – метод розв’язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якомога більшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи звіту про виконання індивідуальних завдань, проектних робіт. Презентації можуть бути як індивідуальними, наприклад виступ одного слухача, так і колективними, тобто виступи двох та більше слухачів.

8. Форми контролю.

Поточний контроль

Поточний контроль знань проводиться з метою виявлення якості навчального процесу та його результатів у міжсесійний період під час аудиторних занять і перевірки самостійно виконаних студентами завдань, передбачених навчальною програмою з дисципліни.

До основних завдань поточного контролю належать:

- оцінювання поточних результатів самостійної роботи студентів щодо освоєння програмного матеріалу дисципліни;
- отримання студентами уявлень про свої здібності, рівень засвоєння навчального матеріалу дисципліни та необхідність внесення оперативних змін у подальшу самостійну роботу;
- надання викладачеві можливості впливати на хід самостійної роботи студентів й визначати необхідність і напрями вдосконалення навчального процесу.

Форми поточного контролю

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних та індивідуальних занять. Основними формами поточного контролю з дисципліни є усне опитування по кожній темі дисципліни, розв’язання розрахункових завдань і тестування.

У зв’язку із введенням в дію „Положення про кредитно-модульну систему навчання” в НАУ запроваджена Європейська кредитно-трансферна та акумулююча система (ECTS) оцінки знань студентів. Оцінювання усних відповідей та розв’язання розрахункових завдань здійснюється за чотирьохбальною національною оцінкою та оцінкою (ECTS) за критеріями, що наведено в табл. 1.

Тестування є однією з форм поточного контролю знань студентів з дисципліни. Відповідно до робочої програми навчальна дисципліна складається з двох модулів, кожен з яких складається з 30 тестових завдань. Засвоєння матеріалу змістовних модулів оцінюється за 100-бальною системою. Після вивчення програмного матеріалу в обсязі змістовного модуля оцінюється рівень його засвоєння студентом – рейтингова оцінка із змістовного модуля. Згідно з вищезгаданим „Положенням ...” рейтинг дисципліни складається з рейтингу навчальної роботи та рейтингу атестації у співвідношенні 70% до 30%.

10. Розподіл балів, які отримують студенти. Оцінювання студента відбувається згідно положенням «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 20.02.2015 р. протокол № 6 з табл. 1.

Оцінка національна	Оцінка ЄКТС	Визначення оцінки ЄКТС	Рейтинг студента, бали
Відмінно	A	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90 – 100
Добре	B	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	82 – 89
	C	ДОБРЕ – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	74 – 81
Задовільно	D	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	64 – 73
	E	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії	60 – 63
Незадовільно	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно працювати перед тим, як отримати залік (позитивну оцінку)	35 – 59
	F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота	01 – 34

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

11. Методичне забезпечення

Демешкант Н.А., Скрипниченко В.А. Інноваційна природоохоронна діяльність / Навчальний посібник / К.: вид. ТОВ «Аграр Медіа Груп», 2014. – 305с.

Демешкант Н.А., Лучник М.М. Екологічне сільське господарство: сучасний стан та перспективи розвитку в Україні / Інформаційно-методичні матеріали / Бережани: Нововведення, 2009. – 120 с.

Демешкант Н.А. Екологічна підготовка майбутнього фахівця аграрної сфери / Навчальний посібник / К.: Аграр Медіа Груп, 2010. – 239 с.

Демешкант Н.А. Проблеми розширення екологічного землеробства в Європі / Інформаційно-методичні матеріали / Бережани: Нововведення, 2010. – 95с.

12. Рекомендована література

– основна:

1. Василенко В.О., Шматько В.Г. Інноваційний менеджмент: Навч. посібник/За ред. В.О. Василенка. - К.: Центр навчальної літератури, 2005. - 423с.
2. Гамидов Г.О., Колосов В.Г., Османов Н.О. Основи інноватики и инновационной деятельности. - СПб.: Политехника, 2000. -384с.
3. Економіка і організація інноваційної діяльності: Підручник / О.І. Волков, М.П. Денисенко, А.П. Гречан та ін. / за ред. проф. О.І. Волкова, проф. М.П. Денисенко. - К.: Видавничий центр "Академія", 2000. -621с.
4. Завлин П.Н., Васильєв А.В. Оценка зффективности инноваций. - СПб.: Бизнес-Пресса, 1998. -311с.
5. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним ризиком: проблеми, концепції, методи: Навч. посібник. - Суми: ВТД "Універсальна книга", 2003. -307с.
6. Иохна М.А., Стадник В.В. Економіка й організація інноваційної діяльності: Навч. посібник. - К.: Видави. Центр "Академія", 2005. -521с.
7. Ковалев Е.Д. Основи инновационного менеджмента: Учеб. для вузов / Под ред. проф. В.А. Швандра. - М.:ЮНИТИ-ДАНА, 1999. -608с.
8. Микитюк П.ГІ. Гнноваційний менеджмент. Навч. посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2007. -532с.
9. Поручник А.М., Антонюк Л.Л. Венчурний капітал: зарубіжний досвід та проблеми становлення в Україні: Моногр. - К.: КНЕУ, 2000. - 542с.
10. Управление инновациями. Модульная программа для менеджеров. / В.Н.Гунин, В.П. Бараничев, В.А. Установ, СЮ. Ляпина. -М.: ИНФРА-М, 1999.- 60с.
11. Тимошук Л. Патентні інновації та економічний розвиток // Розбудова держави.-1998.-№11.- с53-60.
12. Червоньов Д.М., Нейкова Л.І. Менеджмент інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств України. - К.: Знання: КОО, 1999. -120с.
13. Федулова Л. І. Інноваційна економіка : Підручник для студентів вищих навчальних закладів. - К.: Либідь, 2006.- 477 с.
14. Корнеєв Ю.В., Мацелик М.О. Земельне право: Навч. посіб. - К.: Центр учбової літератури, 2009. - 240 с.
15. Корсак К.В., Плахотнік ОВ. Основи екології: Навч. по-сіб. - 3-тє вид., перероб. і доп. - К: МАУП, 2002. - 296 с.
16. Костицький В.В. Екологія перехідного періоду: держава, право, економіка (економіко-правовий механізм охорони навколишнього природного середовища в Україні). - 2-ге вид. - К.: Укр. інф.-прав. центр, 2001.- 390 с.
17. Курило В.І., Моторіна Т.С. Основи земельного права України: Навч. посіб. / За заг. ред. В.З. Янчука. - К: Магістр-XXI сторіччя, 2006. - 160 с.

18. Лазор О.Я. Державне управління у сфері реалізації екологічної політики в Україні: організаційно-правові засади: Монографія. - Львів: Ліга-Прес, 2003. - 542 с.

19. Рябець. К.А. Екологічне право України: Навч. Посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 438 с.

20. Хвесик М.А. Горбач Л.М. Економіко-правове регулювання природокористування: Монографія. – К.: Кондор, 2009. – 524 с.

21. Шемшученко. Ю.С. Екологічне право України. Академічний курс. – К.: ТОВ «Видавництво Юридична думка», 2008. – 719.

– допоміжна:

1. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1991. - №25.

2. Про зайнятість населення: Закон України // Відомості Верховної Ради України. - 1991. - №42.

3. Про інвестиційну діяльність: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - №10.

4. Про національний банк України: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1999. - №29.

5. Про місцеві державні адміністрації: Закон України. – К., 1999.

6. Про місцеве самоврядування: Закон України. – К., 1999.

7. Про державне прогнозування і розроблення програм економічного і соціального розвитку України: Закон України // Урядовий кур'єр. – 2000. – 28 квітня.

8. Про державні соціальні стандарти й державні соціальні гарантії: Закон України // Урядовий кур'єр. – 2000. – 7 листопада.

9. Про захист економічної конкуренції: Закон України // Урядовий кур'єр. – 2001. – 21 березня.

10. Про інноваційну діяльність: Закон України. – К., 2002.

11. Василик О. Д. Державні фінанси України: Навч. посібник. - К., 1997.

12. В. О. Гусєв, Г.М. Довгаль. Державне регулювання діяльності технологічних парків в Україні // Статистика України. - № 1. – 2004.

13. Государственное регулирование экономики и социальный комплекс: Учеб. пособие для вузов / Под ред. Т. Г. Морозовой, В. А. Пикулькина. - М., 1997.

14. Державна власність на сучасному етапі розвитку економіки України/ Камишанська М.О. – Донецьк, 2003.

15. Державне регулювання зайнятості: Навч. посібник / Васильченко В.С. – К.: КНЕУ, 2003

16. Заболоцький Б. Ф., Кокошко М.Ф., Смовженко Т.С. Економіка України. - Львів, 1997.

17. Кейнс Дж. Общая теория занятости, процента и денег. - М., 1978.

18. Конкуренція як засіб антимонопольного регулювання товарних ринків/ Марцин В.// Регіональна економіка. - №3.- 2003.

19. Костусєв О. Розвиток конкурентних відносин в Україні та завдання конкурентної політики на сучасному етапі.// Економіст. -№1.-2004.

20. Кузнецова Н. В. Регулирование внешнеэкономической деятельности в Украине: Практик. пособие. - К., 1998
21. Мельник А. Ф. Державне регулювання економіки перехідного періоду. Світовий досвід і проблеми України.- Тернопіль, 1995.
22. Основы экономической теории / Под. ред. С.В.Мочерного , - К.: Знання , 2000 р.
23. Опанасюк В. Венчурний капітал в Україні // Економіст. - № 1.-2004.
24. Структурна перебудова економіки України: основні напрями та пріоритети / За ред. М. Якубовського.- К., 1994.
25. В.Точилін Ринки базових галузей: напрями розвитку та державного регулювання// Економіст. - №3.- 2004.
26. Філіпенко А. С. Світова економіка. - К., 2001.

13. Інформаційні ресурси

1. <http://www.menr.gov.ua> – Екологічний аудит
2. <http://www.eco.com.ua> – Інтер-Есо

